

Adatgyűjtés a tudományos elitről

● Budapest (MTI)

Adatgyűjtést végez a KSH a tudományos fokozattal rendelkezők körében. A szerdán kezdődő és március 10-ig tartó vizsgálat célja, hogy átfogó képet lehessen alkotni az érintett kör élet és munkakörülményeiről. A felmérés, amelyet a Magyar Tudományos Akadémia is támogat teljes körű, magában foglalja a közel 13 ezer fős, általában a kutatás és a felsőoktatás területén dolgozó kandidátusokat és Ph.D. fokozattal rendelkezőket, továbbá az MTA doktorait és tagjait – erről tájékoztatta a Központi Statisztikai Hivatal kedden az MTI-t.

A KSH közleménye szerint a vizsgálat kiterjed a kutatók, oktatók tudományos és szakmai tevékenységére, a tudományos közéletben való részvételükre. A kapott információk nélkülözhetetlenek a kulturális kormányzat számára, mivel az e téren szükséges intézkedéseket csak pontos ismeretek birtokában lehet meghozni. Tény, hogy a tudományos fokozattal rendelkezők alkotják a hazai oktatói és kutatói társadalom gerincét, tehát szerepük meghatározó a tudományos potenciál működése szempontjából. Ugyanakkor többségük anyagi viszonyai – a keresetek alacsony szintje miatt – jelentősen elmarad a hasonló végzettségű, de más területen dolgozókéétól és messze nem áll arányban tevékenységük társadalmi hasznosságával.

Az adatgyűjtés kérdőíve névtelen és a kapott információkat – a vonatkozó törvények értelmében – kizárólag statisztikai célra használják fel. A vizsgálat első eredményei júniusban jutnak nyilvánosságra.

Közéleti est Mórahalmmon

● Munkatársunktól

Szomszédolás címmel tavaly sikeres programsorozaton beszélgettek a mórahalmiak a települést érintő problémákról. A legfontosabb helyi ügyekről ezúttal a Közéleti esteken esik szó. A közös megoldást és odafigyelést igénylő problémák közül idén először az *öngyilkosság* kerül középpontba. Miért éppen ezen a vidéken

Újszülöttek

● DM-információ

Holnap este 6 órakor a Szegedi Ifjúsági Házban Aknai Katalin művészettörté-

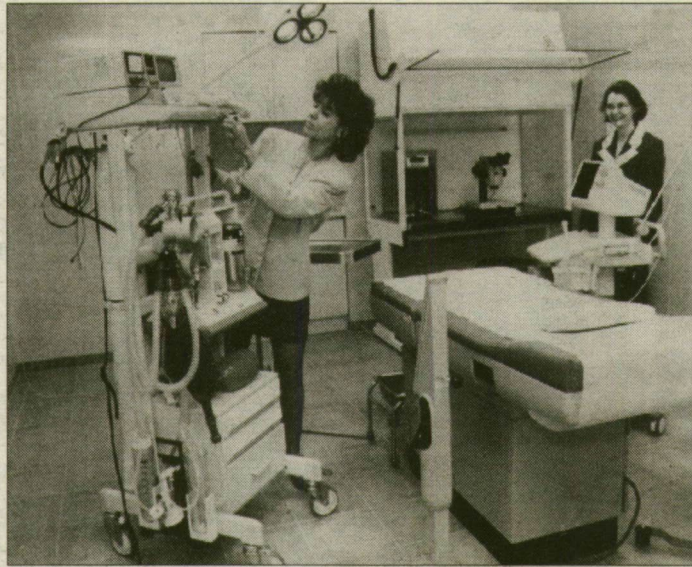
nek a kulturális kormányzat számára, mivel az e téren szükséges intézkedéseket csak pontos ismeretek birtokában lehet meghozni. Tény, hogy a tudományos fokozattal rendelkezők alkotják a hazai oktatói és kutatói társadalom gerincét, tehát szerepük meghatározó a tudományos potenciál működése szempontjából. Ugyanakkor többségük anyagi viszonyai – a keresetek alacsony szintje miatt – jelentősen elmarad a hasonló végzettségű, de más területen dolgozókéétól és messze nem áll arányban tevékenységük társadalmi hasznosságával.

Az adatgyűjtés kérdőíve névtelen és a kapott információkat – a vonatkozó törvények értelmében – kizárólag statisztikai célra használják fel. A vizsgálat első eredményei júniusban jutnak nyilvánosságra.

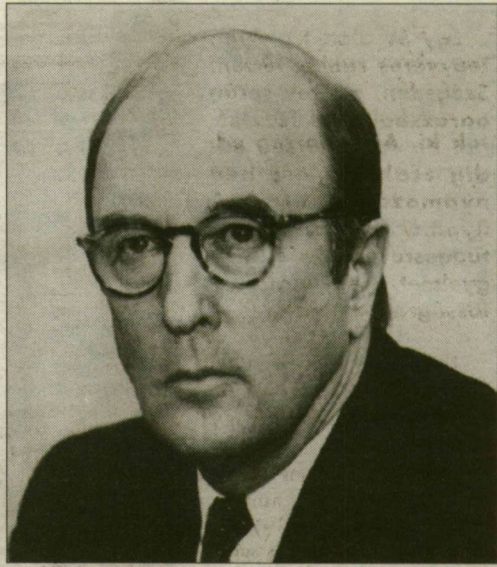
a leggyakoribb az önpusztításnak ez a formája? Mit kell tudnunk a depresszióról? Hogyan segíthet a család? Tudjuk-e kezelni konfliktusainkat és feszültségeinket? Többek között e kérdésekre is segít választ találni dr. Temesvári Beáta kandidátus, akivel február 6-án, csütörtökön 18 órakor, a mórahalmi közösségi házban beszélgethetnek az érdeklődők.

nész nyitja meg Eperjesi Ágnes „Újszülöttek” című kiállítását. A tárlat február 23-ig tekinthető meg.

● Az első vidéki Kaáli Intézet Lombikbíbicentrum Szegeden

A kezelés fő helyszíne: itt történik az embrió anyaméhbe ültetése

Dr. Kaáli Géza.
(Fotó: Miskolczi Róbert)

A Szegeden és környékén élő, vérszerinti utódra vágyakozó, meddő házaspárok számára jelent reményt és lehetőséget az új Asszisztált Reprodukciós Központ, amely a Szent Györgyi Albert Orvostudományi Egyetem és a budapesti Kaáli Intézet együttműködésében tevékenykedik a SZOTE Szülészeti és Nőgyógyászati Klinikájának épületében. A népszerű nevén lombikbíbici programként ismert eljárás szegedi centrumát óriási szakmai érdeklődés mellett adták át tegnapi. A központ ünnepélyes avatásán ott volt a magyar származású, Amerikában élő Kaáli Géza, az intézmény létrehozója és tulajdonosa.

– Ritka adománya a sorsnak, ha egy diák egykori alma materében saját intézete megalapítására kap lehetőséget – mondta a szegedi

Kaáli Intézet ünnepélyes megnyitóján a tulajdonos, dr. Kaáli Géza professzor, aki a 60-as évek elején-közepén végezte itt, Szegeden az orvostudományi egyetemet. Majd friss diplomájával a kezében New Yorkba ment és azóta is ott dolgozik. A meddő házaspárok gyermekáldását segítő – közismert nevén lombikbíbici – program intézetét először New Yorkban, aztán Bécsben, Budapesten és most Szegeden hozta létre.

A budapesti Kaáli Intézetben, a közel öt éves működés alatt, 4249 meddő házaspárt kezeltünk, 1071 esetben végződött a kezelés gyermekáldással, minden negyedik asszony gyermekkel a karján ment haza – mondja a professzor. – A budapesti intézet lombikbíbici programja iránt óriási az érdeklődés, s azért is volt szükség egy vidéki centrum létrehozására, ami a szívemhez oly közel álló városban, Szegeden történt most meg. Az új központ megnyitásával

a szegedi és Szeged környékén élő meddő házaspárok számára elérhető községbe került egy Kaáli Intézet a nemzetközi láncból.

A szegedi Asszisztált Reprodukciós Központot persze nemcsak a Szegeden élő, vérszerinti gyermekre vágyó, meddő házaspárok kereshetik fel, hanem az ország minden pontjáról fogadunk pácienseket – tájékoztatót a megnyitó után dr. Molnár G. Béla, a szegedi Kaáli Intézet vezetője. – Az asszisztált reprodukció lényege, hogy a petesejt és a hím ivarsejt találkozását segíti elő mesterségesen egy speciális tégelyben. Az egyesítésből származó embrió egy bizonyos idő után visszaültetjük az anya méhüregébe, ahol kifejlődik.

Molnár G. doktor a finanszírozásról elmondta, hogy tárgyalásokat folytatnak az OEP-pel, s ígéretet kaptak a támogatásra. Am addig, amíg ez nem konkretizálódik a szegedi betegek ugyanolyan támogatásban részesül-

nek, mint a pesti Kaáli Intézet páciensei, hiszen a két intézmény egységet képez. A kezelés lényegesen többbe kerül mint, amennyit a tb fizet. Egy alapkezelés ára 160 ezer forint, ebből 90-100 ezer forint támogatást ad a tb. A költséget – 50-60 ezer forintot – a páciens fizeti.

A több tízmillió forintos beruházással kialakított, a legkorszerűbb műszerekkel és technológiával ellátott Kaáli Intézet bérli az orvos egyetemtől a helyiségeket. A SZOTE Nőgyógyászati Klinikája a Kaáli intézet háttérintézte.

A szegedi Asszisztált Reprodukciós Központ viharos gyorsasággal készült el, hiszen novemberben kezdték az átalakítási munkákat, s alig két hónap elteltével már üzemelhet az Amerikából érkezett műszerekkel felszerelt központ, amelyben hat főstáb – egy orvos és öt asszisztens – fogadja a gyermekre vágyó, meddő házaspárokat.

Kalocsai Katalin

Szöllősyról a Kávéházban

● Munkatársunktól

A Közéleti Kávéház februári estéinek sorozatában ma 18 órától a Royal Szálló különtermében a szegedi zenei élet egyik meghatározó egyénisége, a Szegedi Szimfonikus Zenekar koncertmestere, Szöllősy József mesél életútjáról, zenei pályafutásának állomásairól. A program háziasszonya Pálffy Katalin újságíró, vendége hegedűjátékának kísérőtársa pedig Natasa Gorbunova hárfaművész lesz a kávéházi esten, melynek különlegessége, hogy a koncertmester karmuzsikusként és szolóképzőként is bemutatkozik.

A SZAB hírei

● Munkatársunktól

Erdős Ervin professzor a Chicago Egyetem peptidkutató laboratóriumának igazgatója tart előadást a peptidok aktivitásáról és kutatásukról február 5-én 16 órakor. A Biológiai Szakbizottság rendezvényére doktoranduszokat és egyetemi hallgatókat is várnak. Párdutz Árpád, az SZBK tudományos tanácsadója „Nemi hormonok és az idegrendszeri plaszticitás” címmel tart előadást február 6-án 17 órakor, az Orvostudományi Szakbizottság és a SZOTE Tudományos Ülések Bizottsága felkérésére. A SZAB kibővített ülése február 6-án 14.30 órakor lesz, amelyen átadják a SZAB-emlékermeket, megválasztják a Tudóklub új titkárát, összeállítják az idei munkatervet és a pályázati témákat.

NEPTUN FITNESS

- szolárium - szauna
- callanetics - női férfi aerobics
- fitnessgépek - masszáz

Szeged, Kálvária sgt. - Jósika u. sarkán. Telefon: 313-840.
Nyitva: h-szo: 7-21 óráig, v: 7-12 óráig.
A bérletet váltók között áprilisban értékes ajándékok sorsolunk ki!

„Erisz almáját dobták közénk, s most esszük!” Összefoglalóan ez a véleménye a történészprofesszornak, Kristó Gyula egyetemi tanárnak (JATE) a Művelődési és Oktatási Minisztérium által meghirdetett pályázatról, a Széchenyi Professzori Ösztöndíjról. Érvéle sok tekintetben összecseng egy másik szegedi professzoréval: a természettudós Soly mosi Frigyes akadémikus a Magyar Nemzetben (január 13.) fejtette ki az új ösztöndíj feltételrendszerét bíráló nézeteit.

Azóta több vitacikk megjelent. Volt aki a felsőoktatást ért kisebbfajta atomcsapásként „értékelte” a Széchenyi professzúrát, más az akadémiai hierarchia régóta kíváncsított bomlasztásaként üdvözölte. Kristó Gyula és számos szegedi professzor társa a miniszterhez és az Akadémia elnökéhez küld levelet – hátha kivédhető még az a csapás, amelyet véleményük szerint az új ösztöndíj zúdított az egyetemekre és főiskolákra.

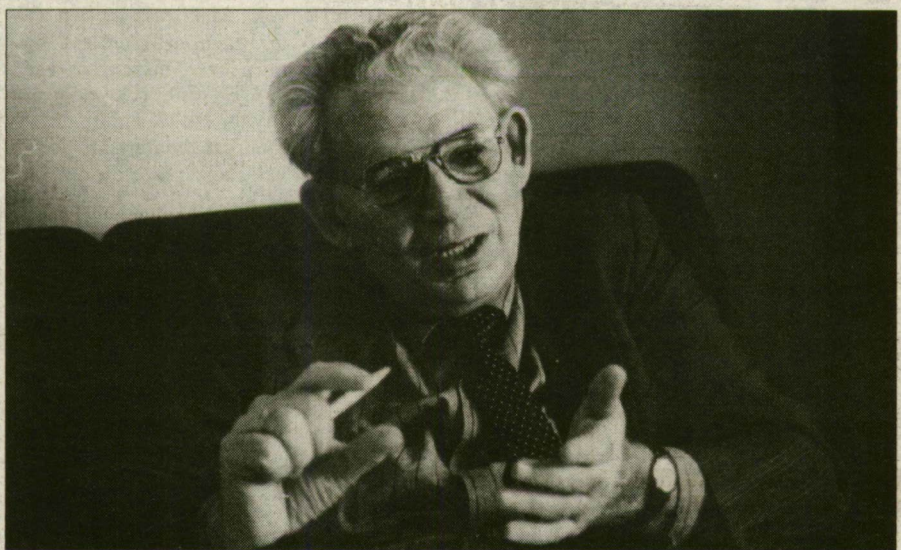
● Rögóta nem dúlt ekkora vihar a felsőiskolákban, mint amit a Széchenyi professzúra kiváltott. Miért?

– Mert végveszélybe sodorhat. Ha megengedi, sorra veszem a feltételeket. Már a felhívásban megjelölt cél is

● „Erisz almája köztünk”

Mi kelt vizsályt az egyetemeken?

vitatható: „...az ösztöndíjban részesülők alkotóerejük a felsőoktatásban végzett kiváló oktatói, kutatói teljesítményük fenntartására és fokozására fordíthatják, ezzel is hozzájárulva a magyar felsőoktatás megújulásához.” Harmincödödik éve dolgozom a magyar felsőoktatásban, folyamatosan rendkívül rossz anyagi kondíciók között. A körülmények ellenére a magyar felsőoktatás szakmai színvonala ma sem marad el az európaítól, számos területen a világ legfejlettebb országaival versenyképes; tehát nem szorul generális megújításra. A pályázat feltételei közül a legkomolyabb gondjaim az életkori megszorítással vannak: csak 55 év alattiak pályázhatnak. Ez teljesen önkényes és igazolhatatlan korhatár. Egy *numerus clausus*, amely kizárja az alkotóerejük teljében lévő kutatókat, oktatókat, akik – ellentétben mondjuk a bányászokkal, martiná-szokkal, kohászokkal vagy rendőrökkel – nem kopnak el 55 éves korukra. A tudományos munkának ugyanis van egy olyan sajátossága, hogy a betakarítás ideje későbbre tolódik el. Ha 55 éves koruk után nem támogatják volna a tudósokat, az

Kristó Gyula: „A Széchenyi professzúra semmisnek tekint értékeket és teljesítményeket”

egyetemes tudomány legtöbb értéke nem született volna meg.

● Azt mondhatják, savanyú a szőlő, ön is túl van a korhatáron.

– Hadd folytassam, ki fog derülni: nem tagadom le, hogy személyesen is sértve érzem magam, de nem vagyok egyedül, ráadásul meggyőződésem, hogy ez az intézkedés szétzilálja a magyar felsőoktatást. Nos, a következő probléma a négy éves ösztöndíj összege: ez a folyóssítást megelőző évben

érvényes minimálbér nyolcszorosa – most havi bruttó 112 ezer forint, plusz az illető fizetése. Egy nyugdíj előtt álló egyetemi tanár fizetése bruttó 56 ezer 300 forint. Egy frissen tudományos fokozatot – PhD-t – szerzett fiatal oktatóé 36 ezer forint. Most ne beszéljünk arról az elképesztő tényről, hogy 20 ezerrel ér többet egy professzor munkája 30 év alatt, vagyis évente 5-700 forinttal nő a fizetése... Arról van szó, hogy az a fiatal oktató, aki megkapja az ösztöndíjat,

148 ezer forintot inkasszá havonta, két és félszer annyit, mint mondjuk a tanácskezelője, aki kinevelte... Ez elképesztő feszültségeket fog okozni. Vajon Magyar Bálint mit szólna hozzá, ha az ő irodavezetője két és félszer annyit keresne, mint ő, a miniszter?

● Bizonyára szigorú szakmai feltételeknek kell megfelelni az ösztöndíj elnyeréséhez és lehet remélni, hogy a négy év alatt nagy értékekkel gazdagítják a tudományt és

az oktatást a kiválasztottak.

– Akkor most tessék figyelni! Mi, akik professzorok vagyunk ebben az országban – körülbelül kétezeren –, elképzelhetetlenül sok szűrőn mentünk keresztül, míg ezt elértük. Bizottságok, testületek tömege bírálta el a munkánkat. A Széchenyi ösztöndíj pályázatokat február 10-ig lehet benyújtani és a döntés március 10-ig meg fog születni. Nem tévedés: egy hónap alatt legalább kétezer embert fognak átvilágtatni! De lehet, hogy hétézren fognak pályázni, vagy még több. Nem tudok olyan okos kuratóriumot elképzelni, amely ennyi idő alatt ennyi embert objektív módon meg tudna mérni. Elképeszt az a felelőtlenség, amely szerint egy 11-15 tagú grémium képes kiválasztani 35 tudományág több ezer művelője közül a legjobb 500-at! Ha ez nem fog szubjektívítást szülni, akkor én kénytelen leszek értérendet változtatni.

● A pályázóknak ajánlatot is kell szerezni.

– Igen, kettőt. De ki lehet az ajánló? Nyilvánvalóan a pályázó professzora. Azok az idősebb oktatók, akik ki vannak zárva a pályázatból. Akik ezek szerint alkalma-

sak arra, hogy megítéljék a pályázót, de arra nem, hogy támogassa az állam a munkájukat. Ez a pályázat egyszerűen semmisenek tekint értékeket és teljesítményeket azzal is, hogy csak az elmúlt öt év produktumait teszi mérlegre. Pedig a tudományos teljesítmény nem rendszerfüggő, nem a rendszer-váltás függvénye. Ilyen rövid időtartam áttekintéséből nem állapítható meg a teljesítmény tendenciája. És itt visszautalnék a megjegyzésére a savanyú szőlőről: majdnem 20 kötetet publikáltam az utóbbi öt év alatt, tehát nem hazabeszélek.

– Ajánlást kértek már öntől a kollégái?

– Kértek. Konzekvens voltam a pályázattal kapcsolatos véleményemhez és megtagadtam az ajánlást. Meg is haragudtak rám. A vizsálykodás csíráját ültették közénk. Erisz almáját dobták a felsőoktatásba a minisztérium – és mi most esszük. A sanda gyanakvásoknak, az ellenszenveknek, az intrikáknak olyan burjánzása következik ránk, amely az igazságtalan diszkrimináció következtében szét fogja verni a magyar felsőoktatást. A dolog tragikomikuma: aki itt 112 ezret kap, külföldön 400 ezret kaphatna. Ez rávilágít az egész szomorú helyzetre: így tudnak nálunk megfizetni olyanokat, akiket most nagyon meg akarnak fizetni.

Sulyok Erzsébet